

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr: bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal: Pesten: Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre . . . . . 3 frt.

Negyedévre . . . . . 1 „ 50 kr.

Előfizetési felhívás.

a

„Székely Hirlap”

politikai, társadalmi és a maros-vásárhelyi „Jogász-Egylet” közlönye.

1875-dik évi folyamára.

Előfizetési díj:

Jan.—decz. (egész évre) . . . 6 frt — kr.

Jan.—jun. (félévre) . . . 3 frt — kr.

Jan.—márcz. (negyedévre) . . 1 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzeket kérjük postautalvánnyal Maros-Vásárhelyre az ev. ref. főtanodai könyvnyomdába, a „Székely Hirlap” kiadóhivatalának küldeni.

A marosvásárhelyi jogász-egylet 1875. évi január 9-én tartandó évi közgyűlésének

Tárgysorozata.

1. Elnöki megnyitó beszéd s a napirend előterjesztése.
2. Titkári jelentés.
3. Elnök és titkárok megválasztása.
4. A rendes ülés határozati javaslatai az „irhoni börtönrendszer”-nek nálunk leendő alkalmazása, nem különben a magyar váltótörvény és kereskedelmi törvénytervezet módosítása tárgyában.
5. A számvizsgáló bizottság jelentése az egyet pénztári állása felől.
6. Több az ig. választmány által előterjesztett javaslatok ellátása, s főleg az 1875-ik évi költségvetés megállítása.
7. Az egyleti tisztviselők és igazgató választmány megválasztása.
8. Az egylet közlönye feletti további intézkedés.
9. Szabályszerűleg bejelentett önálló indítványok ellátása.
10. A közgyűlés bezárása.

Az igazgató választmány nevében.

M.-Vásárhelyen, 1875. január 5-én.

Br. Apór Károly,
egyl. elnök.

Kuti Albert,
egyl. titkár.

M.-Vásárhely, 1875. jan. 9-én.

Legyenek üdvözölve a jogászgyűlés tagjai városunkban!

Mióta a legnagyobb magyar lelkes kezdeményezése tolytán a társulati, az egyleti működés hazánkban is fölvirulni kezdett, nem lehet senki is, ki annak üdvös hatását kétségbe vonni, avagy csak azt megkísérteni is elég merész lenne; s ha igen, az csak saját maga homályos látásáról tenne tanubizonyságot.

Nincs állam a földteke műveltnek nevezett világrészeiben, melyben nagyobb szükség lenne a társadalmi özműködés minél teljesebb és nagyobb mérvben való kifejtésére, mint éppen a miénk.

Bár merre tekintünk a számtalan kormányzati ágakban, mindenütt hiányt, mindenütt hézagot, mindenütt a honi viszonyok, állapotok nem kellő szem előtt tartását találjuk még a létező intézkedésekben is; ily körülmények között természetesen száz és egy okunk van arra, hogy mi magunk a társadalom egyleti és társulási úton igyekezzünk a hiányokat pótolni, a hibás intézkedéseket kiigazítani, az állami bajok kútforrásait kevesbbíteni, kiszáritani.

Nem lehet, nem szabad, uraim, szemet hunynunk ama borus fellegekkel szemben, melyek alkotmányos monarchiánk felett tornyosulnak; s nem szabad azon optimismusban ringatnunk magunkat, hogy hiszen vannak az állambhajónak kormányosai, s azok majd kötelességükhöz híven biztos révpartra juttatnak bennünket. Épen, mert szabad országban élünk, kell, hogy maguk a polárok is teljesítsék hazafiúi köteleiket és hol nézeteiknek, melyeket a haza jóllétére üdvösnek tartanak, érvényesítése forog szóban, ott a törvény által kitűzött határokon belül minden esz-közt fel kell használniok azok megvalósítására.

Önök, uraim, az államgépezet egyik legszebb, legnemesebb és legáldásosabb részének munkásai.

Már egyik classicus poeta megénekelte volt, hogy: „maguknak az isteneknek nagy gyönyörűsége telik az igazságért harczó férfi küzdelmében.” S midőn legnagyobb nemzeti királyunk meghalt, a nép azzal fejezte ki mély gyászát, hogy: „meghalt Mátyás király, oda az igazság!”

Mai napság — alig szükséges mondanunk — hogy országszerte elterjedt ama divatos szólás-mód, hogy igazságszolgáltatásunk nyomorult és méregdrága, közigazgatásunk pedig óshazánkra: Ázsziára emlékeztet.

Nagy szavak, talán nem is mind igazak; de annyi bizonyos, hogy az állampolgároknak nem lehet és nem is szabad elvitatni ama jogot, mely-szerint terhes adózásuk fejében megfelelő ellenszolgáltatást kívánhatnak, követelhetnek az államtól.

Az állam szolgálatai — nyilvános dolog, — hogy épen az igazságszolgáltatás, a közigazgatás terén vétetnek leggyakrabban, hogy úgy fejezzük ki magunkat, a legkézzelfoghatóbban, a leg-szemmel láthatóbban — igénybe.

Igaz, hogy törvényeink, a melyek szerint az igazságnak mérlegeltetni és alkalmaztatni kell, részint hiányosak, részint ellentmondók, részint egyáltalán nem léteznek, s ily körülmények között a jogviszonyok teljes ziláltságát, az igazságnak a chaosba fulladását csak a hivatalnoki és ügyvédi kar jogi képzettsége és erkölcsös jelleme képes megakadályozni.

De másfelől nem lehet feladata sem a bírói karnak, sem az ügyvédeknek, hogy eme roppant súlyú erkölcsi felelősség örökké, vagy csak hosszsan is reá nehezkedjék; hanem kell, hogy minden erővel arra törekedjenek egyesek és különösen egyletek, hogy valahára azon állapotba jussunk, melyben Magyarországon rendszeres törvénykönyvek biztos határozatai nyomán lehessen kiszolgáltatni az igazságot, s a mértékrendszer ne legyen különböző a Kurályhágón innen és túl; szóval, hogy hazánk a jogbiztonság, a rend, az igazság hazája legyen és ne legyen mód és alkalom a perlekedő feleknek, a döntvényeknek egymással homlokegyenest álló tételei innocens quantumából választhatni a saját céljaik elérését előmozdítókat!

A vidéki jogász-egyletek feladatával önök, uraim, tisztába vannak; de legyen szabad még is föl említeni e helyen, hogy azok legfőbb és leg-sikeresebb működése akkor nyilvánul, midőn a specialis viszonyok alapos ismerete által sugalmazott eszmékkel, nézetekkel, tervekkel segítik elő a központi törvényhozás nagy és nehéz munkáját.

Ezen általános eszmék után, ismételve legyenek üdvözölve városunkban és kísérje munkálkodásukat olyan siker, mely a haza jóllétének előmozdítására is hatással lehessen!

== Az uzsoraügyi enquette e hó 4-én tartá tanácskozását az igazságügyminiszter elnöklete alatt. Ghyeczy, Bartal miniszterek, továbbá: Horváth B., Csengeri A., Korizmics L., Móricz P., Hajós József, Csémeghy K., Kauer Gy., Schnierer Gy., Wenninger V. és Daruváry vettek részt ez értekezleten, melynek főbb mozzanatait lapunk szűk keretéhez mértén rövidben közöljük az alábbiakban.

Csemeghy az uzsoratörvény visszaállításának cél-szerűtlenségét jogi oldaláról fejtegette, kiemelvén különösen a jelzálog ugyanazonos jogi természetét a kézi záloggal; s minthogy ez utóbbit korlátozni nem lehet, szintoly kevésé tartja amazt is tilalom alá vehetőnek.

Horváth Boldizsár az uzsoratörvény visszaállítására ellen emel szót, szerinte a kamatláb maximumának megállapítása könnyen oda vezethetne, a mire Csengery utalt, hogy a maximum minimummá válnék; továbbá: tart attól, hogy a kamatláb maximumának megállapítása által

az uzsora eltűnével a kamatoknál, a tőkében vetné föl fejét, a mi sokkal veszélyesebb lenne, mert míg az uzsorakamattól az adós menekülhet a tőke lefizetése által: a tőkében rejlő uzsorától alig szabadulhatna meg. Gyökeres orvoslathoz csak mélyebbre ható intézkedések által vélhetően elérhetni, és az ide vágó eszközök közt különös hangsúlyt fektet arra, hogy kizárólag agrár államunkban törekedjünk az ipar fejlesztésére.

Sárkány József a baj orvoslását a helyes diagnózistól várja. A baj a kis birtokos osztály válságos helyzetében rejlik, melyet az 1848-ki törvények utáni átalakulás idézett elő, s melyet népünk indolenciája növelt. Ez indolencia leginkább nyilvánkozik a telekkönyvi átíratások elmulasztása körül. Az uzsoratorvény feléléstése nem segítene a bajon. Koaktív rendszabályokat óhajt a telekkönyvi állapotok rendbehelyezésére. Ez nagyban emelné a hitelképességet, valamint a kataszteri törvényjavaslat életbeléptetése is, melyet ez okból sürgős szükségnek tekint.

Csengery momentán segítyt csak olyképp vél nyújthatni a kisebb földbirtokosoknak, s ez által közvetve az iparos osztálynak, ha a kormány kezelése alatt álló alapítványok konvertáltak záloglevelekké, és ha a földhitelintézetek zálogleveleire a kormány lombardüzletet eszközöl.

Daruváry csak mint jogász szól a fennforgó kérdéshez, s jogi szempontokból az uzsoratorvény fölélesztését céltalannak és kivihetetlennek találja. Védőleg szólal föl a törvényhozás azon eljárása mellett, mely az uzsoratorvényt eltörlé. Az előtt drákói szigorral volt az uzsora, tilalma egybekötve, s az mégis, mint tudjuk, sikertelen maradt. Most a régi szigor nélkül, az indítványozott alakban még kevésbé jósolhatna annak sikert. Az uzsoratorvény helyreállítása által a törvényhozás ismét a protekció régi rendszerére térne vissza, s oda vinné a dolgot, hogy a kamatláb maximumát korról korra újabban lenne kénytelen megállapítani. Ha az uzsora korlátozottnak a telekkönyvi bekelezéseknél, akkor e korlátozást a személyes hitelnél sem lehetne elkerülni.

Hajós József azokhoz csatlakozik, kik céltalannak látják az uzsoratilalom fölélesztését. Ő is momentán segítyt csak a kisebb földbirtokosoknak nyújtandó hitelben lát azon módon, a mint az Horváth és Csengery indítványában kifejtetett.

Ezután az igazságügyminiszter röviden összefoglalva a felmerült nézeteket, köszönetet mond a megjelent tagoknak és azon kívánnattal fejezi be a tanácskozmányt, vajha a buzgalomnak, melyet tanusítottak, a kormány által czélbavett lépések sikere megfelelő lenne.

TÁRCSA.

Az 1874-ik év nevezetesebb halottjai.

(Folytatása és vége.)

A tudomány is nagy áldozatokat kényszerült adni a halálnak; ez év is sok helyet tett üressé, mely ki tudja meddig marad betöltetlenül. Srauss Dávid Frigyes bölcsész megszűnt merész eszméit hirdetni. Agassz és Droste-Hülshoff természetbuvárok sem tárhatják föl többé tapasztalataik kincses házát, hogy tanuljon tőlük az emberiség s nagyon kétséges, hogy Quetelet Adolf belga matematikusnak akad-e egyhamar utódja. A tudomány halottjai még három híres afrikai utazó is: Maltzan báró, ki oly szép művet írt Afrikáról, Livingstone Dávid, a fáradhatlan merész afrikai utazó és Dournaux-Dupéré, ki új, tudományos fűrkészése közben, újabb utazása alatt kalauzai által öletett meg. Mindháromnak halála csapás a tudományra, melynek vesztesége még csak növekedett oly jeles férfiak által, mint Hanzen András a csillagász, Bock, Ahrens, Anschütz egyetemi híres tanárok és Theiner vatikáni levéltárnok és jeles theologus.

Tetemes kontingenst szolgáltatott a temetőnek a politika is; nagy multtal bíró férfiak hagyták el e földi küzdelmek terét. Guizot Ferencz egy egész történetet vitt magával a sirba, jó sokáig volt ura Franciaországnak, melynek fölvirágzásáért annyit fáradozott. Lángeszének sokat köszönhet a francia nemzet, de emberi gyarlóságainak következményeit is tärnie kellett. Guizot túlélte bukását, túl hazájának hibái által okozott hanyatlását is, s azóta egy negyedszázad telt el agg éveivel és mégis sirja szélén is ott látja hazáját, hol bukásakor hagyta: Franciaországnak nincs állandó kormánya.

— Minisztertanács tartatott e hó 6-án reggel 10 órakor, tárgya az országgyűlési teendők sorozatának megállítása volt.

— A kir. curia legfőbb ítélőszéki osztálya ez évi eső teljes ülésében a fegyelmi tanács következő bírákból alkottatott meg sorshuzás után: I. folyamodású tanács tagjai: Ferenczy Ferencz, Haris György, Halmossy Endre, Végh Ignác, Somossy Ignác, Blaskovich Kálmán. Póttagok: Dimics Emil, Herczeg Sándor, Suhay Imre, Hersich Ignác, és Fogarassy János. II. folyamodású tanács tagjai, kikhez a semmitőszéki osztály is hasonló számú tagot választ, következők: Puskariu János, Szentgyörgyi Imre, Tóth Elek, Fauer János. Póttagok: Toppler Károly, Cserneczky J., Beöthy Zs. és Ocsyay F. Ugyanez alkalmával a perek száma s elintézésről következő összeállítás közöltetett: u. m. 1874-ik évben érkezett perek száma volt 20,085. Ehez bezzászámmittatván az 1873-ból fennmaradt 276 per, a perek összes száma volt 20,361. Ebből elintézetett 20,053; hátralékban maradt tehát 308; megjegyzendő azonban, hogy a hátralékban maradt perek legtöbbjában december utolsó napjain érkeztek, és hogy az elmúlt 1874-ben érkezett perek száma 1626-tal volt nagyobb az 1873-ik évben érkezett perek számánál.

Budapest, 1875. január 5.

Tisztelt szerkesztő úr!

Igen szeretném, ha valami kellemes újsági hírt mondhatnék innen a fényesnek, a boldognak, a mindentudónak képzelt központból; de bizony ezúttal nem tehetem, hanem a helyett igyekezni fogok a politika széles mezején egy kis, bárcsak felületes szemlért tartani.

Az ellenzék vezére: Tisza Kálmán, újév első napján sajtóságos színen tüntette föl magát; a nála tisztelgő pártívei előtt egy hatalmas politikai kritikát mondott jelen helyzetünk fölött s reá kiáltá a Deák-pártra a bűnöst — és aztán mégis oda ment ki a beszéd vége, hogy jó volna azon bűnös-párt egy részével szövetségre lépni a közjogi alap feldöntésére és új állapotok teremtésére.

Pártja tapsolt és éljenzett akkor is, midőn kárhóztatá a most uralkodó pártot, és akkor is, midőn azzal a szövetekezést ajánlá; később elment Deák Ferencz nagy hazánkiához néhány bensőbb emberével Tisza, személyesen tisztelkedni.

Engedelmet kérünk az ellenzék különben tisztelt vezérétől, de az ő szeretete olyan, mint azon emberé, ki barátjának egyik arcát pofon vágja, a másikat megcsókolja; és így ne csodálkozzék, ha míg eddig a két nagy párt között 100 ölös árok volt — újév első napjától kezdve immár 500 ölössé vált az áthidalandó mélység.

A magyar képviselőháznak is vannak halottjai, nevezetesen Nyíry Józsa volt képviselő, kit a döblingi tébolydában érte el a halál; továbbá Horváth György, Vécsei Oláh Károly és Oláh Miklós képviselők.

A magyar bírói kar is nevezetes fogyatkozást szenvedett ez évben; mindegyiknek neve megmondja a veszteség nagyságát. Első helyen kell említenünk Csacsó Imrét, a veterán jogtudóst, legfőbb ítélőszéki bírót és az akadémia tagját, utánna mindjárt Urbanovszky Jusztint, a budapesti kir. ítélőtábla tanácselnökét, ki jellemre és tudományra egyaránt disze volt a bírói karnak. Elhunytak még Szutsich Károly és Csorba Sándor legfőbb ítélőszéki bírák és Dietrich Rezső semmitőszéki bíró.

A pénzügyvilágot két fejedelme hagyta el, a Rothschild család angol és bécsi háznak feje: Rothschild Meyer br. Londonban, Rothchild Anselm pedig Bécsben halt meg. Óriási vagyonuk utódaira szállott, de az elhunytak nem teledkeztek meg a jótékony intézetekről sem.

A művészet apostolai közül óriások hunytak el Kaulbach, a remek festészek éltánja, Riccardi Pál festő, Spangenberg történeti képfestő, Hess Károly genrefestő, Schultein Arnold tájképfestő, Desclée kisasszonyban, a Gymnase e híres szerelmes színésznőjében, a francia színpad egyik legerősebb oszlopát veszté el. A magyar színpad halottai Szilágyi Pál a jó öreg bácsi, Rössler István a híres színigazgató, Rónay Gyula és Hetényi Laura, ki ifjabb korában, a 60-as években a népszínművek csillaga volt.

Az irodalom veszteségei pótolhatatlanok, oly oszlopok dőltek ki e téren, hogy a vigasztalás majdnem lehetetlen. Talán a francziák közt aratott itt is legdusabban a halál. Jules Micheletnek elvesztése maga egyedül elég arra, hogy egy nemzet gyászát öltön. E lánglelkű történetíró és tanár, kinek minden szava aranyige volt

Készségesen elismerjük, hogy a baloldalon néhány jeles képességű hazafi foglal helyet, kiknek pozitív működése üdvös lehetne a hazára nézve; ámde az államjogi kiegyezkedés árán nem óhajtjuk őket kormányon látni s inkább elviseljük azon veszteséget, mely azok nemleges (negatív) működésükből származik, semhogy a hazát nagyobb veszélyek esélyeinek kitenni merészkednénk.

Nagy figyelemmel kísértük azon bizottság tárgyalásait, mely az országban ijesztő mértékben elterjedt uzsora káros hatásainak megszüntetése céljából vala óvszerket ajánlandó és föltalálandó; de szomorúan tapasztaltuk, hogy még mai napság is túlsúlyban vannak nálunk az elméleti tudosok és sokan jelesnek tartott férfiaiunk közül jobban látszanak ismerni a külföldi, semmint a hazai specialis viszonyokat; pedig hej! sok alkalmunk lehetett és volt is már saját kárunkon okulni, hogy az idegen bármily szép intézmények, ha kellő megfontolás nélkül léptetnek nálunk életbe: az lesz és lett az eredmény, a mi a Sziberia jeges földébe ültetett narancsfával történék. Azonban bizunk igazságügyminiszterünk jó akaratában és erélyességében, hogy mihamarább fog utat és módot találni az uzsora nyomorult áldozatai nagy számának kevesbítésére.

Senkinek sem hozott az újév olyan ajándékot, mint az évek óta vérben fürdő, belviszálydúlta Spanyolhonnak és a bécsi Teresianum volt katonanővendékének, a 17 éves Alfonso hercegnek; amannak egy királyt, ki renddel párosult szabadságot ígér; ennek egy országot, mely a természettől gazdagon meg van áldva kincsekkel és mely egykor nagy, hatalmas és virágzó vala s egy bölcs uralkodó ismét olyanná teheti.

Adjá az ég, hogy hazánkra nézve is ez új esztendő az áldás, béke, a jólét, a virágzás első esztendeje legyen, melyet aztán a historia dicsőséggel és boldogsággal teljes ezred esztendei kövessenek! M.

Jogi szemle.

A királyi közjegyzői 1874-ik évi XXXV-dik törvényekről.

(Folytatás.)

Sokan azon kérdést, miből áll a királyi közjegyzők minősítése? azon oldalról látják megvilágítva, a mely a törvény világos szavaiban kifejeztetett: hogy a pályázó legyen honpolgár, az állam hivatalos nyelvét teljesen bírja, az 1868—44-ik t. cz., t. i. a nemzeti törvény rendeleteinek megfelelni képes legyen: azaz ismerje a kerületiben divó törvényeket, jó sikerrel letett ügyvédi, vagy bírói

az ifjuság előtt, s nemes szelleme az egész világ barátjává tette, örökre elnémult; de fennmaradtak művei, lelkének ez igaz tükrei. Nagy csapás a francia irodalomra Jules Janin elhunyt is, ki, mint kritikus és tárczairó, nagy hirre tett szert, és e tekintetben első helyen áll.

A meghalt nevezetesebb polgárok lajstroma végtelen is lehetne, főlemlitjük Brockhaust, a lipcei híres könyvkereskedőt, dr. Hermann Adolfot, a pesti izr. kórház orvosát, Jolics Ferenczet a borkereskedőt, Mikó Antalt, Csizséknek nemeslelkű és ritka becsületos jellemű főispánját, Bossányi Ferenczet, Nyitramegye köztisztelő veteránját, Schossberger Sándor, a dohánytermelés körül érdemeket szerzett nagykereskedőt, Lampel Róbert könyvkereskedőt, Krásznonyi József, Pest volt főpolgármesterét, dr. Áry Ödönt, e fiatal, de tehetséges államtitkárt, kit a sok munka emésztett föl, Polgár Mihály budapesti ismert ügyvédet, dr. Nobel József jeles nőorvost, Paizs Boldizsárt, Somogy megye derék férfiát, Lonyai Györgyöt, a Lonyai-család nesztorát, Reiter Ferenczet, miniszteri tanácsost és híres építész.

És még hányan vannak a nagy névtelenek! Majd mindenik családnak van legalább egy halottja, ki drágább volt mindennél, és kedvesebb az egész világnál. Ezek is mind ott lenn nyugosznak. Minden bajnak és fájdalomnak örülünk, ha elmúlt; csak kedveseink halála az, mi örökké fáj. De azért, mint Hugo Viktor oly jól mondá: a sir nem sötét, ellenkezőleg ott van a világosság. A halottak mellől, a sir mellől jöve, érezzük, hogy minő drága kincs az élet, s a sirtól jöve világosodik föl eldtünk egész nagyságában az az igazság, hogy csak az az élet becses, mely az igaz, nemes, szép és jó után törekszik.

vizsgát mutasson ki, a vizsgálat letételét megelőző, vagy követő, bár megszakított két évi közjegyzői gyakorlattal birjon, csőd, vagy gondnokság alatt ne álljon, feddhetlen jellemű, s végre Buda-Pesten 7000 o. é. frt, 20000 lakossal bíró városban 4000 o. é. frt és más helyen 2000 frt o. é. biztosítékot letenni képes legyen.

De ez különösen Erdélyre és Magyarország azon részeire nézve, hol a közjegyzői gyakorlat ez ideig nem létezett, a törvény XIX fejezetében irt átmeneti intézkedéseket szem előtt tartva, komoly észlelés tárgyát kell, hogy képezze; mert ugyanis a törvény az igazságügyminiszternek megengedte, hogy a közjegyzői gyakorlatot a polgároknál mellőzze; de egyúttal ugyan e törvényben az is meg van engedve a miniszternek, hogy a gyakorlat kimutatását kedvezményben is részesíthesse és így Erdély (mert irányunk csak Magyarország Királyhágón inneni részére terjedhet) mondjuk: Erdély egy szép reggelre arra viradhat fel, hogy ezen államilag a törvény által támogatott, kétségtelen üdvös, de a gyakorlókra nézve is fontos sikerű intézmény, oly idegen elemek által fog hozzanánk bevezettetni, kiknek két évi gyakorlatok kimutatása fölényben lesz, ha csak a miniszter figyelmét egy szakértelemmel tárgyalt és így elméletileg már a nép életébe is átment intézményre nézve a hazai polgárok képesítésére vonatkozólag kellőleg indokoltan — az idegen, legalább Erdélyben idegen elemekkel szembe — fel nem költjük.

Tegyük fel — a kinevezésre — közjegyzői gyakorlat kimutatása mellett is és ennek hiányával is fognak vegyesen pályázók jelentkezni.

Amazok Magyarországról vagy Brassóból, Szebenből (mely utóbbi helyeken ez intézmény 1859. óta fennáll és idei 1-ső májusig fenntartatott.) A törvényszék elnöke, mely törvényszék székhelyén fog a közjegyző kineveztetni — ajánlandja fel a pályázókat.

Kérdem? maga a törvényszéki elnök — legyen bár milyen hazafi, lenne bár minő jó indulattal a kerületéből pályázó honfitársa iránt — elnöki tisztjével összeférhetőnek fogja-e találni a közjegyzői gyakorlatot kimutatótól megvonni, az első sorban felajánlás kövét? hanem bir biztosítékul azon meggyőződéssel, hogy erélyes szavakkal támogathassa a kerületéből pályázó ügyvédet, vagy királyi bírót? Bizonyára nem, mert ajánlatának némi felelőssége mellett feszélyezve lenne a miniszternek azt ajánlani fel, ki a törvény szellemének megfelelő azon képesítésével birnak, nem lenne vélelmezhető, mit a törvény e szó alatt: gyakorlat ért és követel.

A törvényszék elnöke, valószínű a királyi ügyész meghallgatásával (kinek a törvény ez intézmény sok szakáiban mérvadó befolyást biztosított) szükségképen bírálata alá veendi, hogy a kir. közjegyzői gyakorlat részleteire nézve, melyik pályázó lesz leginkább képesítve.

Helyzetéből kifolyólag az elnöknek a keze alatt lefolyt törvényes gyakorlat alatt, kerületének jogtudományilag képzett férfai közül, ugy az ügyvédi, valamint a bírói karból is, bő alkalmá nyílt a választást megtehetni.

Első sorban ismerni fogja a feddhetlen jellemeket, kiknek előéletükről sem a levéltár, sem a társadalmi élet szállongó hiriei, nyughatatlan viselkedéses eselszövényes irányt és oly erkölcsi hanyatlást nem tanusítanak, melyek kizárnák a higgadt és hozzáférhetlen komoly kir. közjegyzői hivatás kellő betöltése lehetőségét.

Azután meg fogja bírálni, ha vajjon az illetők jellemök változékony volta, vagyoni viszonyaink ziláltsága, üzérkedés, gazdasági és más nyughatatlan tulefoglaltatásaiknál fogva elég alkalmasok lehetnek-e? egy örökké helyt áll, minden időben a közszolgálatra kész életet folytatni? hogy ennél fogva a panaszok, kártérítési perek halmaza és a gyakori felfüggesztés esélyei, mintegy száműzve legyenek ez intézmény köréből a vezetése alatti törvényszék köréből a vezetése alatti törvényszék kerületében.

Mert tudni kell azt, hogy a törvényszéki elnöknek joga van e törvény értelmében a kir. közjegyzőt hivatalától felfüggesztetni.

Meg fogja vizsgálni az elnök a képességet, rendszertetet, pontosságot, melylyel az illető eddig törvényes gyakorlatában magát kitüntette, ha vajjon bírja-e a jelölt törvényeket olyszerűen, hogy teljesen megbírálhassa a jogügyletek törvényes, vagy törvénytelen voltát és gyakorlati fényes és árny oldalait, hogy képes legyen a közönséget olyan okiratokkal látni el, melyek ellen a jogos kifogásoknak és ugy a számtalan fegyelmi eljárásoknak és a közönség kártérítési pereinek következtéké az intézmény népszerűtlenségének mintegy eleje vétessék.

És ha ily egyének pályáznak, kikbe az elnöknek ily irányba lehet alapos bizalma, akkor felelőségére te-

heti a kerületéből pályázókra nézve is ajánlatát és a közjegyzői gyakorlatot kimutató pályázók fölött a helybelieknek adhatja az elsőbbséget.

A miniszter pedig az ajánlatot azután azért sem teheti félre, mert ezen ajánlat mellett még azon felül a kerületében létező nyelveknek ismerete is valószínűleg az erdélyi pályázók mellett fog szólni.

Ezeket szükségesekeknek tartottuk az illetők tájékoztatásul elmondani és most jövő számunkban át fogunk térni oktató vázlatára a gyakorlatnak, hogy népünk ismerje meg, mikor kell a királyi közjegyzőhöz és mikor az ügyvédhez folyamodnia.

A súlyok- és mértékekről.

(Folytatása és vége.)

A francia a meterrendszerben, mint már fennebb is mondva volt, a hoszmérték egységeül a metert fogadta el.

A liter az ürmértékek egysége, mint a decimeternek köbje, a meterből lett megálapítva és a gramm, a súlymértéknek egysége, hasonlólag a meterből alakul, minthogy a meter századrészének, illetőleg centimeternek bizonyos hőmérséknél vízzel megtöltött köb, vagy is kockája, ezen vízmennyiségben megadja egy gramm súlyát.

Sőt, mi a francia pénznemet illeti, ez is a leirt rendszerhez van alkalmazva, mert egy franknak a súlytartalma öt grammal egyenlőnek van megálapítva.

Mindezek mellett e francia súly és mértékrendszer ellen több oldalú kifogások tétettek és pedig egyik ilyen kifogás származott, az indokolatlan nemzetiségi féltékenységéből, minthogy felhozott, hogy a meter hosszának meghatározásául, a Párisban átmenő délvonal méretett meg és így ezen hosszúság elvontan francia nagyságnak tekinthető.

Másik kifogás, mely már alaposabbnak látszik, abból állott, hogy a francia meter most már nem képezi a földön egynegyedének tízmilliomod részét, mint eredetileg megálapítva volt, mert a földön egynegyede tényleg 10,000856, s meter hosszú és így a meter nem tökéletes.

Mind a két kifogás azonban nem oly alapos, mely által a meterrendszer behozatala ellen agítani lehetne, minthogy a délvonal más helyt is a hosszúság ugyanazon törvénye szerint fekszik, mint Párisban, és mi a felmérést illeti, a régi mennyiségben rendszerénél fogva e részben történhetett csekély eltérés; de ilyen történhetik az az előhaladás tökéletesebb mérésénél is, mert minden időszak tanuskodik arról, hogy korának teljes fölvilágosodásával senki sem képes alaposan dicsekedni, minthogy minden bekövetkező új — időtapasztalatok segítségével, előre nem is gyanított fölfedezéseket teremtet közöttünk és azon vesszük észre magunkat, hogy a mit ma egy alakban állandónak hittünk, az holnap egész más rendszeren nyugszik, mindezen körülmény azonban nem tarthat vissza minket attól, hogy a mi saját időnkben hasznos és jó, el ne fogadjuk, különösen akkor, mikor az rendszeresen készen áll.

Mi tehát őszintén üdvözljük a magyar törvényhozó hatalmat azon hofias törekvésért, mely mely által a súlymértékek tökéletesítését hazánkban a francia meterrendszer behozatalával elrendelte.

Gyárfás József

SZINÉSZET.

Toldi István „Kornélia” című színművének előadása nem hatott a közönség újságvágyára és kíváncsiságára. A színházban szép közönség volt ugyan, de nem nagy. Talán a darabról szállongó hírek riasztották vissza a közönség egy részét. Magáról a darabról kevés megjegyzésünk lehet; a fővárosi sajtó elég kimerítőleg nyilatkozott annak minden porczikájáról, jót keveset mondott, de annál több rosztat és kárhóztatót. Lényeges hibául teszik ki e színműnek, jellemi következtelenségét és köznapiaságát; cselekvényeinek indokolatlanságát, egyes, némely jelenetének kirívó, keresett obscen voltát; mindez kisebb nagyobb mértékben gyöngeségét képezi e színműnek; azonban tagadhatatlan, hogy egyes jeleneteiben, jellemeiben van igaz és való. Az egész színművet egy képhez lehet hasonlítani, melyet, ha közelről szemlélünk, alig tudjuk egyes alakjait kiválasztani, s midőn ezt már elértük, akkor látjuk ez alakokon a darabosságát, a durva, odavetett mázólást. Távurol szemlélve, e ferdeségek, darabosságok elenyésznek, kisimulnak s az alakok összege egy képet tár elénk, mely rendkívülisége által meg nem lep ugyan, de nem is riaszt vissza; mert van benne valóság, van benne igaz.

A mi az előadást illeti, erről nem sok jót mondhatunk. Az egyes szereplők minden alakból élénk állítottak valamit, igen keveset. Egyedül Palotainé volt az, ki átértett, átértett játékával ama durva valóságot meghagyta a maga szomorú színében és képében. A redout-beli jelenet — mely az előadás alkalmával, a közönség iránti tekintetből, egy kissé szelidítve volt — e jelenet, jó szereplők hiányában (s épen csak ezért) eltévesztő hatását, t. i.: rosztatását, s mint egy homályos körvonalakban is alig kivehető kép vonult el a közönség szemei előtt. A jobb szemek többet láthattak belőle. Az egész előadás olyan volt, melyről sem jót, sem igen rosztat nem mondhatunk, s mely a középszerűség legalsó homályában mozgott majdnem egészen; egyetlen egy alak volt, mely fenntartá magát. A társulat buzgalma és főleg az igazgató igyekezete dicséretet érdemel azért, hogy a közönséggel az újdonságokat is — bár nem teljes épágukban — megismerteti.

K ü l f ö l d.

Spanyolországból még mind nem érkeztek kimerítő tudósítások a restnatio felől, s a még mi most tudva van, mind csak a már közlött eseményekre vonatkozik. A pronuntiamiento első hire mult szerdán érkezett Párisba Alfons herczeg részére a „Basilewsky” palotába, hol Isabella királyné lakik. Eleintén kételkedtek az eredményben, miután csak néhány zászlóaljról tudatták, hogy Martinez Campos zászlója alá sorakoztak. Másfelől pedig úgy hitték, hogy nem lehet nagy ellentállás. Csütörtökön délután már érkezett a hír, hogy az északi és közép hadsereg, valamint Madrid és más nagy városok helyőrsége csatlakoztak a Martinez Campos által kezdeményezett mozgalmokhoz, s a teljes sikerre biztosan lehet számítani. Egy uttal az új miniszterium is megalakult. Hogy az ifjú királyhoz csatolt várakozások teljesülni fognak-e, hogy Alfons király, ki egyszersmind conservativ és liberalis is, de e mellett az ultramontanizmus ellensége, első fellépése által be fogja-e bizonyítani, hogy a királyi jogokat egyházi befolyás által nem engedni csorbíttatni, azt a jövő fogja bebizonyítani. Az a hír terjedt el, hogy Dorregazay a fegyvert letette. Nem lenne feltűnő, ha ő és más Carlista vezérek, kik pár évvel ez előtt Alfons hívei voltak, Don-Carlos ugy is vesztett ügyét nem erőszakolnák tovább, s a királyságnak meghódolnak.

Bécsben január 4-kén kezdetét vette Ofenheim lovag ellen, a leberg-csernoviczi vasút főigazgatója ellen, a több millióra menő összegre nézve állítólag elkövetett család büntetnének vádját folytat az eskütszéki tárgyalás. Az első nap a vádirat felolvasása által vétetett igénybe, második napon vádlott kihallgatása következett, mely hétfőig el fog tartani. Vádlott tisztán, érthetően beszélt, szabatosan s határozottan formulázta feleleteit s a hallgatóságban nem kis részt hódított meg maga részére, midőn vagyona óriási növekedése felől mindenkit meggyőző indokokat tudott előhozni s a vádpontokat éles észszel s okiratok alapján czáfalgatta. Lesz alkalmunk a per befejeztével tisztelt olvasóinkkal a tényállást röviden megismertetni.

Hirrovat.

 Tisztelettel kérjük az előfizetéseket mielőbb megtenni, mivel a fölösleges példányok kiállítása sok költségbe kerül.

— A tél pár nap óta hozzánk is beköszöntött, az eddigi őszi időt tegnap előtt hó és meglehetősen hideg váltotta fel; farsangunkat tehát még is csörgőnek tekinthetjük annyiban, mennyiben utcáinkon egy mást éri a sok zongó-bongó szán, s boldog boldogtalan igyekszik az erre nézve most kedvező időt felhasználni.

— A ronesoló toroklob újra nagy mérvben dühöng városunkban és vidékén; a napokban egyik polgártársunknak két gyermekét ragadta el a járvány, s midőn a gyászmenet a két koporsóval megindulandó volt, halt meg a harmadik; megható volt nézni a szülők e hármás bánatát.

— Mult évi munkatársaink koszorujából. V. Hajnal József királyi járásbíró ur és Molnár Sigmund ügyvéd collégánk nevei tévedésből maradtak ki; fogadják ez urak is kissé elkészt, de őszinte köszönetünket.

— Csipkés Lajos aranyoszéki képviselő, ki, mint mult lapunkon irtuk, megőrült; a szebeni országos tébolydába szállítatott.

— **Városunk** képviselő választására jogosított választóinak összeírása folyó hó 11-én veszi kezdetét, s tart e hó 31-kéig; az összeírások helye a Szentgyörgy- és Szentkirály negyedekre nézve a tanácsház levélkiadó terme, a Deák Ferencz- és Szentmiklós-negyedre nézve pedig a tanácsház nagyterme, hol az összeíró küldöttségek minden nap délelőtt 8 tól 11-óráig és délután 2-től 5-ig fognak ülni; figyelmeztetjük polgártársainkat e fontos kötelesség gyakorlatára.

— **A marosvásárhelyi** jótékony nőegylet holnap, azaz vasárnap estye a „Transylvánia” termében táncszal egybekötött sétatangversenyt rendez, melyre a jótékony cél iránti tekintetből a n. édemű közönség részvételét kéri a rendezőség.

— **Az általunk** már említett „Kränzchenek” egészen megbízható forrás szerint e hó 16., 26. és február 2-ik napjain fognak megtartatni. Ugy haljuk a rendezőség jel-szava ez estélyeknél egyszerűség, s a fényűzés mellőzése leendő, — bár így volna.

— **Dajolu Juon** a Szerdahelyszék vidékét rettegésben tartó híres rabló, elfogatott; e rabló többször volt ugyan elfogva, de mindannyiszor szökés által került ki a büntető igazság kezét.

— **A maros-vásárhelyi** ügyvédi kamara alkuló gyűlése, mint értesültünk, jövő hó 6-ára van kitűzve, az ügyvédi oklevelek bemutatására nézve a zárhatáridő február 1-sője; e részben a kolozsváriak mégis megelőztek, hol már e hó 16-án szervezve lessz az új ügyvédi kamara.

— **A székelyegyleti első takarékpénztár** alakuló gyűlését 1874. december 27-én tartotta meg. Igazgató elnöknek megválasztatott Ugron Gábor, I. aligazgatónak Solymosi János, II. aligazgatónak Tolvaj Zsigmond. Válaszmányi tagoknak kikiáltattak: Korondi Mózes, Pataky Pál, Bod Károly, Kassay Ignác, Szentgyörgyi Mózes, Márton János, Kénosy Béla, Kovács Domokos, Pálfi Ferencz, Veres Ferencz, Ugron János, Bartha Miklos, Pap Ödön, Jakab Gyula, Orbán Balázs, Ugron Tamás, Szentkirályi Árpád, Jakabházi Zsigmond urak. Az elnök bejelentéséből értesültünk, hogy a részvénytőke, a községi aláírásokat is ideértve, 30 ezer fíron már felül rug. Tisztviselőink között alig van egy-két részvényes s hogy az intézet ellen alattomban áskálódnak, azt lesz alkalmunk e lap hasábjain bizonyítani. Az előleges alapszabályokon azon módosítás tétetett, hogy a 200,000 fírt részvénytőke helyett 80,000; a 3000 egész részvény

helyett 1400; a 2000 fél részvény helyett 400 állapítatott meg. A takarékpénztár működésének megkezdése nem 50,000 fírt befizetésétől, hanem 20,000 fírtól tétetett függővé. Ezen módosítások értelmében és arányában állapítottak meg a többi szakaszok is. A székelyegyleti első takarékpénztár választmánya első ülését folyó évi január 2-án tartotta meg. Az igazgatótanács tagjává megválasztattak Korondy Mózes, Kovács Domokos, Kassay Ignác, Pataky Pál, Bod Károly, Márton János; pénztárnoknak Ugron Gáspár (ingyen vállalta), ügyvédnek Sebesy Ákos, könyvvezetőnek Puskás Mihály. Az irodatiszti állomás nem töltetett be. A pénztár megnyitása folyó hó 5 re határoztatott, s e célra Ugron Gábor ajánlott fel Szt-György napig ingyen helyiséget. Hivatalos óra tartatatik minden keden és szombaton d. e. 10—12 óráig. A helyiség Betlenutca 407-ik szám alatt van.

A mező-bándi kir. járásbiróság ügyforgalma és tevékenysége 1874-ben.

I. Általános ügyforgalom.

Polgári és bűnügyi beadványok					Köz. polgári					Bűnügyi				
mult évi hátralék	a folyó évben érkezett	összesen	a folyó évben elintéztetett	hátralékban van	a mult évi hátralék	a folyó évben hozzágyült	lett összesen	a folyó évben elintéztetett	hátralékban maradt	mult évi hátralék	a folyó évben hozzágyült	összesen	a folyó évben elintéztetett	hátralékban maradt
0	3734	3734	3734	0	0	2044	2044	2044	0	0	1690	1690	1690	0

II. Részletes ügyforgalom.

A) Polgári ügyekről.

Polgári perek					Örökösödés					Folyó vegyes ügyek				
mult évi hátralék	a folyó évben érkezett	összesen	a folyó évben elintéztetett	hátralékban maradt	a mult évi hátralék	a folyó évben hozzágyült	lett összesen	a folyó évben elintéztetett	hátralékban maradt	mult évi hátralék	a folyó évben hozzágyült	összesen	a folyó évben elintéztetett	hátralékban maradt
1	440	441	440	1	9	163	172	157	15	0	675	675	675	0

III. Részletes ügyforgalom.

B) Bűnügyek.

Bűnvádi perek					Kihágásos ügyek					Folyó vegyes ügyek				
mult évi hátralék	a folyó évben érkezett	összesen	a folyó évben elintéztetett	hátralékban maradt	a mult évi hátralék	a folyó évben hozzágyült	lett összesen	a folyó évben elintéztetett	hátralékban maradt	mult évi hátralék	a folyó évben hozzágyült	összesen	a folyó évben elintéztetett	hátralékban maradt
5	26	31	30	1	1	552	553	553	0	0	241	241	240	1

IV. Részletes ügyforgalom.

C) Felebbviteli ügyek.

Polgári ügyben fölterjesztetett a semmitőszékhez 2; a II-od és III-ad bírósághoz 13. Leérkeztek a semmitőszéktől helybenhagyó: 1, változtató: 1; a II-od és III-ad bíróságtól helybenhagyó: 6, változtató: 1, feladó: 2. Bűnügyben fölterjesztettek: 4; leérkeztek helybenhagyó: 4, változtató: 0, feladó: 0.

Mező-Bánd, 1875. január 1.

Illyés Sándor, járásbíró.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(Január 8-án.)

5% metallique	70.—
5% nemz. államkölesön	75.30
1860. államkötvény	112.—
Bankrészvény	100.2
Hitelrészvény	228.—
London	110.70
Ezüst	104.80
Arany	5.24 ¹ / ₂
Napoleon arany	890
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	775.
” ” ” temesi	77.—
” ” ” erdélyi	76.—
” ” ” horvát-slavon	80.—

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

HIRDETMÉNY.

(83)

(2—3)

Hirdetés.

Tisztelettel kérem föl mindazokat, kiknek jól égetett téglára volna szükségük, sziveskedjenek e tekintetben készséges szolgálatomat igénybe venni. — A téglákat égetem belgai mód szerint, fa vagy szalma, kőszénnel igen jutányos árért; avagy téglagyárban is közmegegyezés szerinti méltányos díjért.

Tudósításokat elfogadok a téglagyárba.

Becses megrendeléseket kérve, maradok

Maros-Vásárhelytt, 1875. jan. 5.

teljes tisztelettel

Krátky György,

téglaégető mester.